

ДОСВІД І ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ НОВИХ ПІДХОДІВ ДО ВІДТВОРЕННЯ ЛІСІВ ДЛЯ ПОКРАЩЕННЯ САНІТАРНОГО СТАНУ СОСНЯКІВ ПОЛІССЯ

Носовець О. М., студент магістратури¹

*Національний університет біоресурсів і природокористування України
sashanosovec1@gmail.com*

Однією з ключових проблем сучасного лісівництва Полісся України є деградація соснових насаджень, більша частина яких була штучно закладена у середині та другій половині ХХ століття на виснажених ґрунтах в рамках плану «перетворення природи», який передбачав заліснення й піщаних земель. При цьому сосняки деградують, передусім, внаслідок масового всихання ослаблених дерев, після повторення упродовж декількох років нехарактерних для регіону пізньовесняних і раньолітніх засух у періоди найбільш активної вегетації дерев. Особливо інтенсивно під час нехарактерних засух всихають біологічно ослаблені через помилки допущені при створенні культур дерева, відмирання яких каталізують шкідники і збудники хвороб. Найбільш інтенсивно всихають сосняки на бідних піщаних землях з низьким водоутримуючим потенціалом і незначним шаром гумусового горизонту.

Зазначені проблеми та масштабні втрати лісового господарства внаслідок деградації, які притаманні й базовому надлісництву «Корюківське лісове господарство» ДП «Ліси України», свідчать про невідповідність практики використання традиційного підходу для відтворення сосняків [1, 2], яка не відповідає вимогам часу і потребує виваженого вирішення проблеми. Актуальність перегляду положень щодо відтворення лісостанів сосни у сучасних умовах глобального потепління клімату посилюється і доцільністю прискорення переходу лісової галузі до збалансованого і сталого лісівництва. Тому вирішення зазначеної проблеми, вбачаємо у впровадженні в практику лісовідновлення та лісорозведення регіону нових підходів до відтворення сосняків: екоадаптаційного і трансформаційного [3].

В основі використання екоадаптаційного (еколого-лісівничого) підходу – максимальне можливе врахування екосистемних особливостей заліснюваних ділянок (екологічна компонента) і

¹ Науковий керівник – кандидат сільськогосподарських наук, професор В.М. Маурер

природного генезису корінних лісових біогеоценозів відповідних типів лісу (лісівнича компонента).

Практика екоадаптаційного підходу до відтворення лісів включає: збільшення частки природного поновлення у загальних обсягах відтворення сосняків за рахунок впровадження складних рубок і сприяння природному поновленню сосни шляхом збереження насінників і підросту [3] та застосування прямого висіву насіння сосни у мінералізований ґрунт на ділянках з високим лісівничим потенціалом і використання садивного матеріалу із закритою кореневою системою на ділянках із низьким лісівничим потенціалом. Екоадаптаційне відтворення лісів в Україні підтверджує ефективність природного поновлення сосни і посіву її насіння та використанням якісного садивного матеріалу, а на нелісових землях мікоризованих сіянців.

Трансформаційний (плантаційний, економіко-технологічний) підхід – активно запроваджується у практику світового лісового господарства з другої половини ХХ століття у зв'язку з різким зростанням потреби у деревині та обсягів лісовідновлення і лісорозведення. В основі його використання переважають економічні і технологічні пріоритети, що спрямованні на максимально можливе отримання певних цільових продуктів деревних ценозів у стислі строки за рахунок використання високоефективних індустриальних технологій та інших засобів (добрив тощо). Негативний досвід застосування плантаційного підходу мав місце в умовах Полісся («лісовій житниці» країни) у 60-роках минулого століття за використання швидкорослих культиварів тополь, але без добрив і відповідної агротехнології.

Лише комплексне застосування нових підходів дозволить створювати лісові насадження, які будуть стійкими, продуктивними та екологічно збалансованими в умовах піщаних земель Полісся.

Список використаних джерел інформації

1. Вакулюк, П. Г. & Самоплавський, В. І. (1998). *Лісовідновлення та лісорозведення в рівнинних районах України*. Фастів: Поліфаст.
2. Гордієнко, М. І., Шлапак, В. П., Гойчук, А. Ф., Рибак, В. О., Маурер, В. М., Ковалевський, С. Б., & Гордієнко, Н. М. (2002). *Культури сосни звичайної в Україні*. Київ: Видавництво Інституту аграрної економіки.
3. Маурер, В. М. & Кайдик, О. Ю. (2016). *Екоадаптаційне відтворення*. Київ: РВЦ НУБІП України.

Міжнародна науково-практична конференція з нагоди 185-річчя ННІ лісового і садово-паркового господарства НУБіП України

ЛІСІВНИЧА ОСВІТА ТА НАУКА В УМОВАХ НАЦІОНАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

КИЇВ • 5-6 червня
2025

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЛІСОВОГО І
САДОВОПАРКОВОГО ГОСПОДАРСТВА**

ТОВАРИСТВО ЛІСІВНИКІВ УКРАЇНИ

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

**УЧАСНИКІВ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«ЛІСІВНИЧА ОСВІТА ТА НАУКА В
УМОВАХ НАЦІОНАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ
ТА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ
УКРАЇНИ»
(5 – 6 червня 2025 року)**

КИЇВ – 2025

Міжнародна науково-практична конференція «ЛІСІВНИЧА ОСВІТА ТА НАУКА В УМОВАХ НАЦІОНАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ».

Рекомендовано до друку науковою радою НДІ лісівництва та декоративного садівництва Національного університету біоресурсів і природокористування України (протокол № 9 від 19 травня 2025 р.)

Відповідальні за випуск:

директор НДІ лісівництва та декоративного садівництва,
кандидат сільськогосподарських наук, доцент О.П. Бала

кандидат технічних наук, доцент О.Ю. Горбачова

© Національний університет біоресурсів і природокористування України,
ННІ лісового і садово-паркового господарства,
НДІ лісівництва та декоративного садівництва, 2025